

Nro. 13.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsbon, Pénteken Februáriusnak 12 ik napján
1802-ik esztendőben.*

Frantzia Respublika.

Frankfurtból, Februar. 3=dikán. Egy Jan. 27=dikén költ Lyoni levélben ez olvastatik: — „A' Cisálpínai Konzúlta, el végezte az Országglószék' lejendő tagjainak ki nevezését, Bonaparte, a' Fr. Első Konzúl, az Olofz Respublika Első Elölülőjévé, Melzi d'Erile pedig, ugyan annak Második Elölülőjévé neveztetett. Az Első Konzúl megjelenvén tegnap (26=dikban) a' Konzúlta gyűlésében, fel valóta az Olofz Respublikai Elölülőségget, a' melly a' Frantzia Első Konzúlsággal egyenlő hivatal.“ — Lehesse e' ezen tudósításnak hitelt adni, vagy pedig hogy miként egygyezhesse meg eunek a' két fő hivatalnak, a' Fr. Első Konzúlságnak és Olofz Elölülőségnek viselése, egy személy-

ben? ez iránt még bővebb tudósításokat kell vár-
nunk. Annyit a' Strasburgi levelek is erősítenek,
hogy az Elő Konzúl meg kínálhatott volna az
Olasz Elölülőféggel: de nem akarta különben fel-
vállalni, hanemha Második Elölülő is rendelte-
tődne melléje.

Lyonból, Jan. 25-dikén. Az Első Konzúl mus-
tráját tartotta ma reggel az itt lévő katonaság-
nak, a' melly nagyobb részint Egyiptomból jött
haza. A' Bonaparte piatzán esett a' mustra. —
Véghetetlen sokaság volt jelen, a' mellyet annyi-
ra meg igazított a' Bonaparte láthatása, hogy csak
nem el felejtkezett arról, hogy régi fényességé-
nek a' Terrorista idők béli omladékjain tojong.
A' Konzúl lóháton jelent meg; a' sok nevezetes
kísérői között voltak, Murat, Duhesme, Bessieres,
Duroc, 's más Generálisok és Adjutánsok. Min-
den csoport előtt meg állapodván, és némely vén
Gránátérosokat név szerént elő szollitván, beszél-
getett velük, tudakozódott tőlök, ditsérte őket,
és sokaknak érdem fegyvereket oltogatott, kik
közzül délben feles számmal ebédeltek nálla. A'
nép sok versben kiáltotta: éljen Bonaparte!

A' *Lyonban* folyó sok fényes bálaknak leirás-
sával árkusokat töltenek bé az ahoz értők. — A'
Defenseurs nevü Párisi Ujság sértő kifejezése-
ben adott elő egy költött maszkarás bált, a' vi-
lágon elegyesen folyó, vétkes, virtuosus, szeren-
tsétlen, nevetséges, nagyra - vágyó, alacsony, ön-
nönhazonkereső, 's több e' féle minden napi
példákat ábrázolván le: — „Két embert, ugy-
mond, egy nagy politikai maszkarás bálban ad-
dig talzigáltak, hogy réá unván, a' karban egy
lozsiba vonták bé magokat, és onnét nézték a'
jelenlévöket. Leg előbb is egy Tüllagvizsgáló
nagy ember tünt a' szemekbe, a' ki szüntelen az
 eget nézte egy teleskopiummal; több mint öt-
ven ezer csillagot nevezett meg; éppen a' Herschel
plánétájának meghatározólaban láttatott foglalá-

toskodni. Mingyár ennek háta megett jött fekete fejem ruhában, szörnyű palzomantoson egy nagy finántziárius; mingyár a' fel puffadt pofájiról meg lehetett ismérni, hogy nem maradott vólt ki az expeditziókból: a' körülette álló sok nyalakodó hizelkedő embereknek csak a' válláról beszélt; alig lehetett; réá ismérni, hogy az előtt két esztendővel, előbb mint *köszörüs*, az után mint *gaukler*, úgy jelent vólt meg a' bálban; a' felesége akkor mint mosóné, most pedig mint Szultánné, úgy jelent meg. A' polota közepin állott egy régi módi öltözetű ifjú ember; a' kezében egy tekerts papirossat tartott; úgy látszott hogy déklámál; az emberek tiszteletből mind távolatska állottak tőlle. Ez egy *scharlatán* vólt: hanem Apollónak látszott öltözködve lenni; a' izabója, *Harlekin*, éppen ruhát mért néki, hogy más nap valamelyik Bölts képiben jelenhessen még. Ott vólt *Icilius* is Romai ruhában, azt az oráziót tartván a' kezében, a' mellyet más nap a' Senatus = Konzultában elmondani szándékozott; a' szemeiből tündöklött ki a' belső eleven tűz; ma Tribunusi ruhában, esztendővel ez előtt, mint rabszolga úgy jelent meg."

Lyon, Jan. 29 = dikén. — Az Első Konzúl tegnap reggeli 6 órakor ide hagyá városunkat: a' véle itt vólt Külfő és Belső Ministerek meg 27 = dikben vissza utaztak Páris felé.

Páris, Jan. 31 = dikén. — A' ma kijött *Moniteur*ben ki hirdettetett a' Cisálpínai Konzultának Lyonban véghez vitt munkája, valamint szintén az ő új Konstitutiója is ezen tizim alatt: *Az Olasz Respublika Konstitutiója.* — Ezen Konstitutióban ezek a' nevezetesebb tizikkelyek: A' Római Apostoli Vallás, a' Status' vallása, A' Kormányozás, egy Elölülöre, egy Vice = Elölülöre, Ministerekre, és Törvényhozó Tanátsra bizattatik, Az Elölülő tiz esztendőre választatik:

hanem ez el telvén, ismét meghatározatlan időre valasztathatik. — (Mafszór bővebben.)

Melzi, kiről feljebb emlékezet vala, már ki neveztetett Vice-Elölülőnek: hanem, hogy ki fog az Első Elölülő lenni, erről semmit nem említ még most a' *Moniteur*. — Jan. 26=dikán egy gyökeres beszédet mondott el Bonaparte a' Konzultában.

A' tudományok és mesterségek Egyiptomi vólt Kommissiójának égygyik tagja, *Contelle*, a' Párisban lévő Nemzeti Intitutum gyűlésében felolvasta a' *Sinai hegyen tett útazásának* nevezetes leírását. Ezen Kommissiónak tagjai véghetetlen gazdagsággal érkeztek Frantzia országba vissza azon tárgyak dolgában, a' mellyek az ő figyelmettelégek alá tartoztak. Reméileni lehet, hogy az Országlószéknek jó indulatjából az idegen országi tudósoknak is fognak azokkal szolgálni.

A' Megtartó Tanátshoz, minekelőtte a' Törvényhozó Tanáts és Tribunátus egy ötöd részének meg újjításához fogott vólna, ilyen emlékeztető irás érkezett a' Kormányozószéktől: — Senátorok! A' Konstitutióznak 34=dik cikkelye azt kívánna, hogy a' Törvényhozó Tanátsnak és Tribunátusnak egy ötöd része a' Respublika 10 ik éiztendejében újjak által tseréltetődjön fel; már pedig a' 4=dik hónapját is meg értük ezen éiztendőnek. A' Konzulok úgy itéltek, hogy kötelességek hozza magával, hogy a' ti figyelmetelésegeteket ezen környülállás eránt fel serkentsék. A' ti böltseffégetek által látja annak szükséges vóltát, hogy sietnetek kell mind azoknak a' lépéseknek meg tevésével, a' mellyeknek ezen tagok' meg újjittatását meg kell előzni. — *Bonaparte, Első Konzul.*

A' Megtartó Tanáts tsak két versben szokott rend szerént minden Dékás alatt ülést tartani: hanem az ólta, hogy a' Konzuloktól ezt az emlékeztetést vette, négyyszer tart. Előbb a' Tör.

vényhozó Tanács tagjait vette elő. Hogy minden részre hajlásnak színet el kerülhesse, azt végezte, hogy a' tagokat az Alfabétum rendje szerént vegye elő, az az, hogy a' kiknek neveik A. betűn kezdődnek, leg előbb, a' B. betűn kezdődők, az után, a' C. betűn kezdődők harmadik versben, vétetődjenek voks alá, és így rendre végig, a' V. betűn kezdődőkig. A' Törvényhozó Tanácsnak 300, a' Tribunatusnak pedig 100 személyből kell állani. Ez szerént a' mostani tagok között, a' Törvényhozó Tanácsból 240, a' Tribunátusból pedig 80 tagokat hágy = meg jövendőre a' Megtartó Tanács' voksolása; és ha azok, a' kik a' Törvényhozó Tanácsból 240 = nen, a' Tribunátusból pedig 80 = non, leg előbb az ő nevek első betűje szerént fognak elő vétetődni, a' vokfok többségét is meg tanálják nyerni, úgy az az ötöd rész, a' melly utóljára marad, ki fog a' képviselőségéből lépni, és ki lépését csak a' történetnek közönheti, és nem annak, mintha a' ki maradásra egyenesen ki választatott volna, melly történettől némelyek az Oppozitziónak nevezetesebb tagjait előre féltették. — A' leg elsőbb rendbéli voksolásból úgy jön ki a' dolog, hogy az Alfabétum, vagy az A. B. C. fokakat meg fog a' képviselőségben tartani: leg alább bizonyos az, hogy a' melly 20 nevek leg előbb elő vétettek, a' vokfoknak tellyes megégygyezések által minyájan meg marasztodtak.

A' ki maradó Tribunosokat, most mingyár ujjontan választhatja a' Megtartó Tanács, olyan feltétel alatt, ha a' *Nemzeti Notabelek* laistromában találtatnak — (itt, azt kérdik némely olvasóink, hogy: *hát mik azok a' Nemzeti Notabelek?* a' mely kérdésre a' M. Kurir a' jövő postán fog meg felelni) — a' ki maradandó Törvényhozók ellenben, elzúttendő előtt nem választódhatnak, újra.

Az Admirál *Gantheaume* hajós ferege is uj-

jontan ki evezett a' Touloni kikötőhelyből a' tengerekre. Gondóljak, hogy ez is St. Domingo szigete felé evez. Ez is feles fegyveres népet viszen.

Török Birodalom.

Konstantinápolyból Détzemb. 28-dikán. — Az Egyiptomi Anglus fő vezér *Hutchinson*, nagy pompával temettette el azon négy *Beyket*, a' kik annak alkalmatosságával, midőn a' Kapitány *Bascha* hajójára vitetődtek volna fegyver fogtak és el estek. Ezen történetért olyan hathatósan kikölt *Hutchinson* a' Kapitány *Bascha* ellen, hogy ha szintén verekedésre nem került is közöttök a' dolog, de külömben elég hevesen vetélkedtek egymással. — *Hutchinson* már ki állította vólt fegyveresen az Anglus sereget, és úgy kérte ki a' három meg sebesedett *Beyket*: a' Kapitány *Bascha* ellenben úgy mentette magát, hogy a' *Beyk* ezen szerentsétlenségeket magoknak tulajdonithatják; nem kellett volna a' Császár ígéreteiben kételkedniek, és nem kellett volna magokat szembe szegzeni a' Császár parantsolatjával. A' Császár egyéb erant is tökéletesen meg vólna a' felőlgyöződve, hogy a' Londoni Udvar nem akar a' Török birodalomnak e' féle belső ügyesbajos környüllálásaiba avatkozni. és fegyveres seregeinek Egyiptomba való küldése által nem egyéb-re tzelezott. hanem hogy annak vissza foglalhatásában a' Portának segítségül legyen, 's az után azt néki olyan módon által engedje, hogy akár melly Kormányozás módját tettzése szerént fel állithassa benne, —

Meg érkezvén ezen történetnek híre Konstantinápolyba, az itt lévő Anglus Követtel Lord *Elgin*nel is közölte azt a' Porta, olyan megjegyzéssel, hogy nem gondólja, hogy maga a' Londoni Udvar is helybe hagyná a' Gen. *Hutchin-*

son tselekedetét. Egyfzersmind Kurirt küldött el a' Porta Londonba, olyan követséggel, hogy az Udvar adattassa ki azokat a' Beyket, a' kiket Hutchinson a' maga védelmezése alá vett.

A' Korfu béli lakosok ismét fel zandültek egymás között, és most a' nép' pártján lévők az erősebbek.

Nagy Britannia

Itt nagyon meg tzáfoltatott ez úttal az a' köz példabeszéd, hogy egy Proféta sem volna kedves hazájában. Doktor Jennernek sok ezer forintokból (némelyek szerint 20 ezerből) álló esztendőnként való fizetést rendelt az Országglószék a' tehénhimlővel való beóltásnak feltalalásáért, és közönséges hasznuvá való tevésiért.

Pratt nevü Anglus, egészízen ki tanulta az Egyiptomiaknak a' tyúk nélkül való tojás kiköltésben álló mekerségeket. Haza érkezése után, 67 tyuktojással tett próbat meleg fövényben, és olyan jól el találta a' melegségnek mértékét, hogy mind a' 67 ki költ, és a' tsirkéknek nevelésében is olyan szerentsés a' jól mérséklott meleg által, hogy már három hetűsök, és mind egészségesek a' tsirkéi.

Helvétziai Respublika.

Itt is Konzúl lábra állott a' dolog folyamataja. A' Landamman nevezet itt éppen azt a' fő Kormányozó személyt jelenti, a' kit Frantzia országban az Első Konzúl. Eddig csak Reding vólt egyedül Helvétziai Landamman: hanem Párisból való vizsra jövele után Második Landamman is neveztetett melléje. — Ez a' Reding is híres katona vólt annak idejében. Most özvegy ember: csak egy leánya van, a' kit példás gondviseléssel neveltet.

Magyar Ország.

Nagy Kallóbról 17-ik Január. 1802.

A' Kurirnak egygy furtsa történettel szolgálók, mely esett éppen Karátson után való nap Szatthmár Vármegyében a' Györteleki Vendégfogadóban, a' hol a' Vendégfogadónak volt két jóféle hizott sertéste, a' mellyet az olba tartott. Meg sejtivén ezt négy kondások, rá tették a' tzejt hogy ellopják; de nagyon sokáva halasztották a' dolgot, mert a' Vendégfogadós el adta a' sertéseket, a' mellyet nem tudtak a' kondások. Az említett napon jön Erdélyből valami Olasz egygy medvével és egygy majommal, mellynek mutogatásával kereskedett, bé szálla' Vendégfogadóban és jól tartván a' medvét és majmot éjtzakára bé zárja az olba mellybe voltak az előtt már eladott sertések. El jönnek a' kondások is mikor már le feküdtek a' Vendégfogadóban, mennek az ol' ajtajához, hajják, a' nagy szuszogást az olba, vállalkozik egygy a' kondások között, hogy bé mennyen az olba, 's le üsse a' szuszogó állatot sertésnek gondolván, bé megy, a' baltájával a' szuszogó állatnak mellyet a' setétbe nem esmért nyakához tsap, de a' lántzról melly a' medve nyakába volt le pattant a' balta, a' medve is fel ugrik meg kapja lábával a' kondást, ugyan tsak szorongattya, retsegteti, reménykedik a' meg tsipett kondás az ajtón álló kondás pajtásinak, hogy mennyenek szabadítására, bé megy azért ismét egygy másik kondás, hogy pajtását szabadittsa, ezt is meg kapja a' medve, 's mind a' kettőt még jobban szorongattya, ordítani kezdenek a' kondások, azomba az olba lévő majom is el kezdi a' sikoltást, mellyet halván az ajtóban lévő két kondások 's meg illyedvén el szaladnak. A' majom sikoltására fel ébred az Olasz a' Vendégfogadóban, ki megy lámpással másokkal egygyütt, láttya, hogy mitsoda szép rabjai vagynak a' medvének. Ri-

mánkodnak a' kondások, de az Olasz nem akarta szabadítani, hogy tovább is érezzék az ő gonosz szándékoknak jutalmát. A' metve retsegteti ropogtattya a' fogjokat, szájával a' mint az orrán lévő vas kantárról lehetett tépi a' kondások haját. Utollyára osztán meg vallották a' kondások gonosz szándékokat, 's ki szabadította az Olasz őket, 's büntetésül 60 R. forintokat kellett a' kondásoknak fizetni.

Tek. Heves Vármegyéből Januar. 29. ik napján. Ez előtt 9 napokkal, *Paszthó* mező városban, egyik érdemes Földes Úrunk kéérésére el érkezett Pestről, nagy érdemű Ifj. Doktor Szombathy Úr, hozván magával egy egességes tehén himlővel bé oltatott leánykát, és mingyárt oda lett érkezésének estéjén a' házi asszonyfágot, és egy négy hólnapos fiatskáját, egy két esztendőös ritka szépségű leánykájával együtt bé oltotta. Ezeken kívül, még valami 9 nagyobb és kisebb idejűeket, még pedig olly szerentséssen, hogy kinek elébb, kinek utóbb kilentzed napra, még pedig vagy semmi, vagy allig esmérhető badgyadással egességes himlője ki ütött. — Bóldog az Ország! Bóldogok a' szülék! Bóldogok a' gyermekek, ha ez az áldott találmány Ország szerte bé vétetődik! Áldassék a' Teremtő, a' ki ilyenekre tanította az emberet!

Közep Szólnok Vármegyéből Januar 10-ikén. Ezen *Tek. Vármegyének Ordinarius Pkyfikusa Öri Fávián László Úr* a' tehén himlő bé oltást el kezdette 's folytattya szerentsés ki menetellel, *Meltos. Báró Wesselényi Miklós Úr* Eő Nagyságának ezen Vármegyében fekvő Zsibói Uradalomban, és a' múlt Octobertől fogva számlálhatatlan gyermekeken tett próbát, nemcsak az említett Uradalomban, hanem másutt is ezen Vármegyében, és ezen kívül sok helységekben. Bár mind a' két Magy. Hazában bé vétetődne ez a' meg betsülhetetlen találmány.

Erdély.

Kolozváriúl úgy írnak, hogy ezen városnak igen érdemes régi Patikáriussa, 's egyszersmind Magistratuális Senatora, és néhány esztendőktől fogva hasznos szolgálóu Politziai Direktora, Tit. *Maks Tobias* Úr, ki múlt a' világból. A' kik közlebről ismérték meg vallják felölle, hogy nem csak Kolosvár, hanem Erdélynek nagyobb része dicsőkedhetik véle, hogy egy egy ilyen embernek nevezetes patikai szolgálatjával ily számos esztendőig élhetett. Örvendjen, ha hozzá hasonlóhoz ennekutánna is szerentséje lehet: bizonyoson a' maradékai is boldogok lesznek, és sokaknak meg elégedéseket nyerik meg, ha attyok nyomdokait fogják követni.

Kolosvár mellől, Gyoluból, Jan. 5. dikén. — Egyéb ujjfággal most nem szolgálhatok, hanem hogy Országunkban a' havasokon minden felé té dig érő nagy hó esvén, a' múlt Décembernek 10. dike táján: azután harmad negyed nappal nyakra före le ó vadott, és minden vizeinket néhány napokig rendkívül fel duzzasztotta; melly miatt imitt amott rettentő vízbe fuladások történtek. Nevezetesen Gyalunál, Dec. 17. dikén, egy bizonyos Uri személy, hat lovas alkalmatossággal, hatod magával, a' számos szakadéknak néki hajtattván, iszonyú hajó törést (hogy így szóljak) szenvedé; két tselédgyéről, 's három lovától meg fosztaték. Ilyen a' vízzel való bizakozás! —

A' B, Hunyadi egyik sokadalomban egy Czigány nem kapván a' lovának vizet, hogy meg itassa: meg haragszik ezigányoson, 's két kupa bort töltetvén a' kalapjába, a' lovával meg itattya; bihető a' harmadikat maga szürtsölte fel. Meg itatván éképpen a' sátorfa hordozó holló: gerendát: fel mász reája, 's bitskadoz vele haza felé. A' Nyárszai határon egész betsülettel le fekszik alatta a' kaptzás Bucefalus, egészen el nyúl

lik, nem mozdúl és nem is szuszog. Tapogatty-
 tya simogattya végig meg végig, 's mindenkép-
 pen csak a' sül ki, hogy kutya fogra való. Né-
 ki áll tehát nagy búval, 's megnyúzza. De imé!
 mikor már félig meg hántotta volna: fel pattan
 a' nyuzott dög, meg iramodik, 's vízi a' bőrit,
 ugyan lobog, mint valami véres lepedött s. a. t.
 És így a' fok bor ital még a' lovat is meg bolon-
 dította, nem csak az embert. — E' sem nagyobb
 képtelenség, mint mikor a' Horánzki disznaját
 félig meg perselték, 's akkor szaladt el a' tüzzel
 még pedig mezfize.

Harmadszori Tudósítás.

Ez előtt másfél esztendővel jelentettem, sőt
 le köteleztem magamat mind a' két Magyar Ha-
 za előtt, hogy a' *Struve Asthenomakrobióikáját*
 vagy a' gyengye élet meghosszabbításának, és a'
 gyógyithatatlan nyavalyák húzásának a' mester-
 ségét Magyar nyelvre által fogom fordítani: ezen
 kívül hogy Jegyzések formájában a' *Brown*, a'
Keil, a' *Röschlaub*, és a' *Darwin* állításait le fo-
 gom írni; azért, mert már azokról a' mi Ha-
 zánkban is minden beszéll, azonban azok más
 nemzeteknél közönséges irások áttal tudva vagy-
 nak. — Ezen említett ígéretem terhes lévén, azon-
 ban az orvoslás gyakorlása, mint legelső, és leg
 főbb foglalatosságom, töllem sok időt elhúzván,
 szavamát mind ez ideig nem teljesíthettem. —
 Mostan pedig már csak ugyan reá mentem az em-
 litett Munkának az elkészítésére, sőt annak egy-
 néhány hetektől fogva a' sajtó alá tétetteté-
 sére is. — Mivelhogy pedig ez a' munka III Ré-
 szekből, és Nemetül LXII árkusokból áll; ezen-
 kívül az én Jegyzéseim az első Részben magánál
 az egész Textusnál 4 árkussal többre mennek;
 e' mellett a' többi Részekben is tettem Jegyzése-
 ket: tehát a' munka éjjel nappal mind egyre

nyomtatván is hamarább el nem készülhet, hanem csak a' következő idökre: u. m. az Első Rész, a' most leg közelebb következő *Jósefi*, a' Második Rész, a' *Medardusi* = a' Harmadik Rész az *Augustusi* = Pesti vásárra. — Ezek szerint, minthogy a' Hazafiakat már régen függöben tartom; a' mi pedig leg nagyobb, minthogy ennek a' munkának az Első Részében a' Tehén himlöt, vagy inkább a' Tehén kiliseket (Kuhpocken) le = irtam, a' mellyeknek a' beóltogatása napról napra a' Hazában szemlátomást jobban labra kezd kapni; következésképpen az azokról való tanításnak is mennél hamarabb a' Hazafiak kezébe való jutása elmúlhatatlanúl szükséges: tehát most Jósefi Pesti vásárkor a' Munka Első Része kélzen lévén, ezt az Első egy Részt is különösen magában már fogom árultatni; és ugyan akkor már más helyekre is az Országba elküldözni; de olly formán, hogy a' ki ezt az Első Részt megveszi, a' Második Részt is akkor fizesse meg előre; ne hogy a' munkaidövel tsonkán maradjon. — A' munka Első Része ezeket foglalja magába: — 1. Az *Asthenologiát*, vagy a' Gyengeség okainak a' le írása. 1. *Tzikkely*. Az *élhetőségről* (principium vitæ, a' mit *Hufeland* Élet erőnek nevez) való gondolatok — a) Az elő előkészítés, vagy az élő előkészítés — b) Az izgatók. Az élhetőség feltartására való feltételek. Az eleven előkészítés. Bézáró Jegyzések az élhetőségről és a' halálról — 2. *Tz.* Az élet gyenge állapotjáról. A' gyenge élet következés. Az izgatóktól, az előkészítők alkatásától függ az élet. Az élet értelme. — 3. *Tz.* A' gyenge élet Jelei. A' gyenge élet közönséges Jelenései — 4. *Tz.* Különös fundamentomai, és ismértető jelei némelly előkészítőkben, és azoknak a' feregeiben lévő gyenge életnek. — 5. *Tz.* Tavol lévő okai a' gyenge állapotnak. — 6. *Tz.* A' Nemzet, és az életidöszakalza gyengesége. —

7. Tz. A' gyengeségtől származó nyavalyák —
 8. Tz. A' gyengeségnek az élet tartósságához va-
 ió arányúsága. — A' magam Jegyzéseiben le ir-
 tam, a' tehén kiliseket (kuhpöcken). Ez már ki
 is van nyomtatva régen, és kezdődik a' Könyv
 19 oldalán, és tart a' 61 oldaláig, és így maga
 a' tehén kilisekről való tanítás 3 árkusokból áll,
 de sűrű cursiva betűkkel nyomtatva. Itt irtam:
 — 1) A' tehén kilisnek a' nevééről. 2) — a' fel-
 találásáról. — 3. az eredetéről. — 4. a' formájáról
 — 5. kaphat e' tehén kiliseket valakí egyfzernél
 többször? vagy meg fogaszik e' a' tehén kilis
 valakin azután is, minekutánna az már egyfzer
 himlős lett volna? — 6. El ragad e' a' tehén ki-
 lis egyfzernél többször? — 7. Azokról a' tehén
 vólt ki ütésekről, a' mellyek a' Londoni Ispo-
 tályban a' beóltott tehén kilisekkel együtt a' bőr-
 re ki jönni tapasztaltattak. 8. Nehéz e' a' tehén
 kilist Angliából elterjeszteni? — 9. A' tehén kilis
 be óltására tzelező rendelésekről. — 10. Szük-
 séges e', hogy valami hideglelés mutogassa ma-
 gát a' testben, az arról való bizonyos létetre,
 hogy a' tehén kilis ellent fog állani a' himlözés-
 nek — 11. A' tehén kilis és a' himlő ugyanazon
 egy nyavalyák e', és csak a' formájokban kü-
 lömböznek e' egymástól? — A' tehén kilis ólto-
 gatásának, a' himlő oltogatása felett való egye-
 nesebb, és messzébb lévő hasznai — 13. Lehet e'
 valami ellenvetélt találni a' tehénkilisezés ellen?
 — 14. Vagynak e' olyan történetek, a' mellyek-
 ben a' tehén kilisek után a' himlő ismét elraga-
 dott volna? — 15. A' tehén kilis beóltását illető
 némelly Jegyzések — Ezt a' tehén kilisek leirá-
 sát ki nyomtatva az Országban már sokan el is
 kérték töllem, és ki is adtam előre, míg a' Könyv
 többi Részé ki jönne; főt a' minap egy Orvos jó
 Barátomnak is által adtam azt; és így ezt már
 sok helyeken hasznokra is fordítják a' Haza-
 fiak — minthogy még magyarul a' tehén kilise-

ket senki előttem le nem irta; a' Hazában pedig mindenfelé igyekeznek ezeknek a' béoltását elterjeszteni. — A' többi Jegyzéseim a' *Brown* életét, tudományát, a' *Röschlaub* magyarázattját, a' *Reil* állításait foglalják magokba. — A' Könyv II-ik és III-ik Részéről annak idejében fogom előre tudósítani a' Hazafiakat — Németül a' *Struve Asthenomakrobiotikája* III Részének az árra 5 Rf. 18 krajtzár híján; én pedig kedves Nemzetem iránt való kötelesség és szeretet, 's nem a' nyereség lelke által vezéreltetvén, ámbár az igen sok munkámban került, 's másfél esztendeig dolgozott Jegyzéseimmel meg is bővítettem azt: mind azon által az egész Munkát három forintokon fogom adni: de csak azoknak, a' kik engemet meg bírálván, Részenként most Józsefi, azután Medárdusi, 's végre az Augusztusi Pesti vásárkor fogják ezt szedni, és venni; és egy Résztért mindég előre fognak fizetni — Felhagyom pedig magamnak azt a' szabadságot, hogy egészen készen lévén a' Munkának mind a' III. Részét, azoknak, a' kik azt nem szedték Részenként szabad akaratom szerint más árát szabhassem — Most tehát a' Józsefi Pesti vásárkor fog ennek a' Munkának az Első Részét árúztatni, de úgy, hogy a' kik ezt a' Részt megveszik, akkor egyfzersmind a' II-ik Résztért is megfizessenek, és így két Rforintokat fognak le fizetni; és ugyan ezek a' Hazafiak a' II-ik Részt fogják Medárdusi Pesti vásárkor ingyen kapni; de akkor ismét előre tartozzanak a' III-ik Résztért megfizetni. És végre az Augusztusi vásárkor ugyan az előre fizető Hazafiak, a' III-ik Részt ingyen fogják kapni. — Most Józsefi Pesti Vásárkor fog ez a' Munka találtatni — *Pesten*: Weingand, Kilian, és Kis István Könyváros Uraknál. — Magánál a' fordítónál; a' ki lakik a' Magyar útszában, Komlósi nevű órásnál. — Külömben pedig Magyar Országban mindenütt azokon a' helyeken fog találtatni az-

után ez a' Munka, valahol tsak a' *Hufeland Makrobiotikája* árúztatott; tsak éppen azt kéri ki magának a' fordító, hogy azon Jó Baráttjai, a' kik az ő kerésére a' Hufelandot már kétféle a' kezekhez venni méltóztattak, most ismét ha ezt az *Asthenomakrobiotikát* is kezekhez venni méltóztatnak, ne sajnállyanak most Jósefi Vásárkor Pestre bizonyos alkalmatosságokat a' fordítóhoz igazítani, egy levelkével együtt; a' mellyben írják is meg, mintegy hány nyomtatványt kívánnak. Mert könnyebb egy embert soknak, mint egy embernek sokat, kivált vásárkor felkeresni. — de ezt azért is akarom illy formán rendelni, hogy valami módon valakinek terhére ne lehessenek az Exemplárok eladattatásával — a' mi nem tzielom; sőt ellenben a' Hazafiak hasznát keresem ebben is, nem a' magamét, a' mint eddig is azt meg bizonyítottam. Erdély Országába pedig Kolosvárra, a' P. P. Piaristák Collegiumába, Pater Dani Sigmund Prof. Urnak a' kezébe küldök Exemplárokat; azért a' kik Erdélyben venni akarnak a' nevezett Úrhoz irjanak. — Végre akárki nek adok itt Pesten, de magam, tiz Exemplárokat úgy, hogy előre fizették meg tsak kilentzért, s a' tízediket ingyen reá adom.

Pesten, Jan. 23-ikán 1803.

Dokt. Kovács.

Jelentés.

Először. Az Orvosi és Gazdasági Tudósítókra teendő Előfizetésre nézve, úgy is már tudtára adódott az Erdemes Közönségnek az: hogy ezen Újjság formában ki adandó köz hasznú munkára 10 forintot az elztendőnek akarmelley részében ugyan, de tsak egyszerre lehet le tenni, és akar melly hónapban érkezzon fel: az egész elztendőben ki jött árkusok mind meg fognak

küldettni. Annyival is inkább tehát, kik már pénzeiket a' Postára is fel küldötték, telyes reménységben lehetnek, hogy az említett munkát az egész 1802 re meg fogják kapni, mert bizonynyal a' mivel el haladt a' dolog, azzal el nem múlt.

Másodszor. Azon munkának, mellyet a' tehén himlőnek régifégéről, el terjedéséről, bé óltása módjáról s. a. t. készítettem és az árrát 24 krajtzárokra határoztam, melléje még egy rajzolatot is készítettem, melly a' gyermekekbe bé óltott tehén Himlőnek napról napra való termé-
fzeti változásait, és valóságos formáját tökéletesen elő adja, hogy így arról ki ki meg győzőhessen, ha valyon igaz tehén himlő vólt e' a' bé óltott személyen, vagy sem. Ezen rajzolat éppen a' lefesz, mellyet Doktor *Beér* Bétsi Szem Orvos maga rajzólgatott le gondossan, és Doktor *De Carrónak* által adott; ki is a' maga tehén himlőről irott munkája mellé azt igen szépen ki vágatta. Én is én munkám mellé ugyan azt vágattam ki. Mellyel is a' könyv árra 16 krajtzárral nevedett, következésképpen az egész munka árra 40 krajtzár lészzen. A' mit csak azért jelentek itten, hogy azok, kik a' munka eránt rendelést tettek, tudhassák, mi által nevelődött a' munkának árra. Irtam Bétsbenn Febr. 9 dik napján. 1802-ben.

Sándorffi József
Orvos Doktor.

A' mai újság mellett küldjük a' *Mezei Gazdaság'* második *Csomójának* E. árkuassát Erd. Olvasóinknak.